

รายงานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การพัฒนาสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในการพัฒนาและการใช้ทุนทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน” ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี การศึกษาในปีที่สอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาเทคนิค วิธีการ ขององค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะนำเอาทุนทางสังคมมาใช้ในการแก้ปัญหาความยากจน ตลอดจนพัฒนาสต็อกทุนทางสังคมให้มากยิ่งขึ้น ใช้วิธีการและเครื่องมือ 5 อย่าง ได้แก่ 1) โสเหล่เสวนา 2) แผนที่คนดี 3) แผนที่กายภาพ 4) วงขอบของกลุ่มองค์กร และสถาบัน และ 5) ตะกร้าร้ว

ผลการศึกษาพบว่า การนำเครื่องมือทั้ง 5 อย่างมาค้นหาศักยภาพของชุมชนเริ่มจากการค้นหาและเข้าใจศักยภาพของชุมชน ซึ่งเครื่องมือโสเหล่เสวนาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการค้นหาพลังของชุมชนที่เป็นเรื่องทุนมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และประเพณีและวัฒนธรรม พบว่าในหมู่บ้านมีการทำบุญ ประเพณีตามฮีต 12 คอง 14 การเฉลิมฉลองในวาระพิเศษ (งานบุญกฐินหรือผ้าป่า) และการเคารพนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และบุคคลที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการ รวมทั้งการใช้เครื่องมือแผนที่คนดีและแผนที่กายภาพร่วมกันกับการโสเหล่เสวนา พบว่าทุนมนุษย์มีความหลากหลายสามารถแบ่งออกได้ 9 ด้าน และทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ทราบการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากร รวมทั้งระเบียบ/กฎเกณฑ์ที่คนในหมู่บ้านดำเนินการร่วมกันในการดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านและตำบล ส่วนวงขอบของกลุ่ม องค์กร และสถาบัน นำมาศึกษาทุนทางสังคมทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของกลุ่ม องค์กร และเครือข่าย แสดงจำนวนกลุ่มที่มีอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งรายละเอียดของการขยายผลและการชะงักของกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ และตะกร้าร้ว ใช้ศึกษาเรื่องทรัพยากรไหลเข้า ไหลออก และหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน รายงานวิจัยฉบับนี้เสนอให้มีการปรับกระบวนการค้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความเข้าใจพื้นฐาน และรายละเอียดของเครื่องมือ มีการบูรณาการเครื่องมือเข้ากับกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการนำสินทรัพย์ทุนเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญสองด้าน คือ การสนับสนุนของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อเรียกร้องหรือความต้องการจากประชาชนที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากรในท้องถิ่น